

Fer cagar el Tió

S'acostava Nadal. A casa meva, els meus avis, els meus pares, els meus germans i jo, tots érem molt nadalencs. A les vigílies cada vespre, fent rotllana davant del foc, esperàvem el Nadal amb vertadera il·lusió. Jo era el menut de la família, un menut manefla, una mica murri però més innocent que un pardal caigut del niu. Les festes nadalenques, amb els ritus propis d'aquestes diades —la missa del gall, el tió, els reis—, m'encomanaven una frissança ensems cofoia i angoixosa. Eren unes diades de misteri. Misteri en una missa amb grans lluminàries i cançons alegres; misteri en aquell tió socarrimat durant tres dies que colpejat amorosament després de resar el parenostres cagava l·laminadures i vi dolç; misteri en aquells reis màgics que venien de tan lluny a dur-nos joguines i

que no es deixaven veure mai. Uns misteris insondables, inquietants, que em feien viure aquells dies en un món de joia, de por d'esperança.

Fou en aquell Nadal que ara recordo, —aleshores jo tenia cinc anys i ja en tinc més de setanta—, que el misteri del Tió va trencar-se per mi com un mirall caigut d'un campanar. Tres dies abans de la festa vaig obrir la pastera de la cuina, que era el rebost de la família, i en un racó, sota una cassola capbuçada, vaig veure-hi uns paquetets platejats amb unes lletres blaves que deien: «Confiteria Cunillera. Granollers». Eren tres barres de torrons. Una de Xixona, una de Massapà i una d'Alacant. Vaig deixar-les on eren, no vaig dir res a ningú ni vaig fer cap pregunta.

El dia de Nadal, abans de dinar, el Tió

calent i socarrimat, fou sotmès al ritual de costum. El meu germà i jo el bastonjàrem de valent, i anant de la cuina a l'entrada resàrem els parenostres de consuetud. En el primer viatge el Tió havia cagat una barra de torrons de Xixona; en el segon una barra de Massapà; en el tercer una barra d'Alacant. Us puc assegurar que vaig sentir-me orgullós d'haver enxampat els meus pares en una solemne enganyifa.

Aleshores no vaig saber comprendre, pobret de mi, que amb aquell descobriment començava a perdre el bell somni del món del misteri, la joia immensa del món de la il·lusió i la puresa angèlica del món de la innocència.

Josep Badia i Moret

L'Home dels Nassos

Si ens haguessim de fiar dels records llunyans de la infància seria difícil donar la imatge fantàstica i somniada de l'Home dels Nassos.

—Guaita'l, acaba de passar!—
i els ulls infantils només veien el de sempre; la gent que passava cada dia amb el seu aire habitual.

Per això, a cada lloc es vestia aquesta tradició amb formes i ambientacions diferents que feien que l'infant s'imaginés un personatge realment fora de sèrie: aquell que es passejava amb 365 nassos, tants nassos com dies té l'any. En alguns llocs deien que apareixia a una hora concreta —les 12 del migdia era la més freqüent— o bé que es presentava en un ambient ja preparat a ser fantàstic com podia ser una habitació totalment a les fosques.

Els orígens d'aquest personatge, segons el costumista Joan Amades, són difícils d'escatir. És molt popular a tot el Principat i a la Catalunya francesa i la manera de presentar-lo als infants varia d'un lloc a l'altre, des de la bro-

ma ingènua a la presa de pel festiva o fins i tot donant-hi un cert caire tràgic-còmic. Sembla ser una degeneració d'un personatge mític que simbolitzava l'any i que estava representat per un arbre —l'arbre dels nassos—; era un arbre màgic, símbol de la vegetació, i que es trobaria molt rarament al Sud de França, en llocs i circumstàncies misterioses. Les diferents maneres de presentar aquest personatge fa pensar que l'arbre fós l'origen de l'Home d'avui. Sigui com sigui, el camí que el poble ha seguit durant segles ens l'han fet desembocar en un personatge desconegut però simpaticot, no gens agressiu i més aviat divertit.

En el fons, però, en el passar de l'Home dels Nassos hi ha sempre un cert desengany; cap infant l'ha vist, i quan ha descobert la realitat s'ha trobat, orfe de fantasia, amb la persona de carn i ossos que viu el darrer dia de l'any amb la seva càrrega habitual d'oblits, de realitats i d'esperances.

No obstant i això, com tot personat-

ge irreal, segueix essent un símbol, perquè la fantasia sempre és necessària en la vida.

Quan les campanes del poble —el que sigui— toquin les dotze del migdia, encara hi haurà un germà gran, un pare o un amic que dirà: «Mira, ja passa l'Home dels Nassos» i, instintivament, tan l'infant com molts de nosaltres mirarem cap al carrer seguint la llarga tradició; un somriure mig mofeta acompanyarà l'esguard com volent dir «i si sorgís el miracle?».

Després començarem el nou any comptabilitzant nassos invisibles, barrejant-hi una mica de tot. Passaran les setmanes, els mesos i quan torni el 31 de desembre ens alleugerirem en les mirades infantils que ens veuran amb un sol nas i entrarem al camí de sempre havent estat un dia l'Home dels Nassos gairebé sense saber-ho; una pinzellada més d'història popular ens haurà lliscat per sobre com aquell que res.

Martí Sunyol i Genís